

Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve

SELETUSKIRI

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	2
2. MAJANDUSPROGNOOS	2
3. ÜLEVAADE VÄIKE-MAARJA VALLA 2017. AASTA EELARVEST	3
3.1. Olulisemad lähtekohad eelarve koostamisel	3
3.2. Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve	5
4. PÕHITEGEVUSE TULUD	6
4.1. Maksutulud	7
4.2. Tulu kaupade ja teenuste müügist	8
4.3. Saadud toetused tegevuskuludeks	8
4.4. Muud tegevustulud	9
5. PÕHITEGEVUSE KULUD	9
5.1. Põhitegevuse kulud kulu liikide järgi	9
5.2. Põhitegevuse kulud valdkondade järgi	10
5.3. Üldised valitsemissektori teenused	13
5.4. Majandus	13
5.5. Keskkonnakaitse	13
5.6. Elamu- ja kommunaalmajandus	14
5.7. Vaba aeg, kultuur	14
5.8. Haridus	14
5.9. Sotsiaalne kaitse	15
6. INVESTEERMISTEGEVUS	16
7. FINANTSEERIMISTEGEVUS	17
8. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	18

1. SISSEJUHATUS

Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve on koostatud kooskõlas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses vallaeelarve kohta sätestatuga. Vastavalt Väike-Maarja Vallavolikogu 25. aprilli 2013. aasta määrusele nr 9 „Arengukava, eelarvestrateegia ja eelarve menetlemise kord“ on oma põhjendatud ettepanekud valla eelarve eelnõu koostamiseks esitanud vallavalitsuse valdkondade eest vastutavad isikud ning vallavalitsuse hallatavate asutuste juhid. Väike-Maarja valla eelarve on koostatud kassapõhiselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele on eelarve osad järgmised:

- põhitegevuse tulud,
- põhitegevuse kulud,
- investeerimistegevus,
- finantseerimistegevus,
- likviidsete varade muutus.

Seletuskirjas on toodud andmed eelmise aasta ja 2017. aasta tulude ja kulude kohta, antud ülevaade investeerimis- ja finantseerimistegevuse kohta. Kirjeldatud on Väike-Maarja valla arengukavas kajastatud eesmärkide kavandatavat täitmise plaani 2017. aastal ja selle täitmiseks kavandatavaid tegevusi.

Selgitatud on eelarve eelnõus ja eelarvestrateegias esinevaid olulisemaid muudatusi. Seletuskirjas on toodud Väike-Maarja valla oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoomus eelseisva eelarveaasta lõpuks.

2. MAJANDUSPROGNOOS¹

Eesti sisemajanduse koguprodukt kasvas Rahandusministeeriumi prognoosi põhistsenaariumi kohaselt 2016. aastal 1,3%. Kasv peaks järgmise kahe aasta jooksul kiirenema, ulatudes 2017. aastal 2,5%ni ja 2018. aastal 3%ni. Rahandusministeerium on 2017. a. ja järgnevatel aastatel majanduskasvu prognoose allapoole korrigeerinud, mille põhjuseks on Eesti jaoks peamiste kaubanduspartnerite kasvuväljavaadete halvenemine. Peamiseks majanduskasvu vedajaks oli 2016. aastal **sisenõudlus**, mis tugineb peamiselt eratarbimisel. Investeeringute kasv taastus 2016. aastal ja selle mõju peaks edaspidi suurenema. Ekspordi kasv taastus samuti ja kiireneb järgmistel aastatel kooskõlalisel välisnõudlusega. Aastatel 2019–2020 peaks Eesti majandus kasvama keskmiselt 2,7% aastas, mida toetab ühelt poolt kiirenev ekspordikasv ning teisalt võrdlemisi tugev sisenõudluse kasv.

Sisenõudlus on püsinud 2016. aastal endiselt eelkõige **eratarbimise** toel, mis põhines palgatulu kiire kasvu jätkumisel. Lisaks toetas jõuliselt kasvavate sissetulekute ostujõudu tarbijahindade langus 2016. aasta esimesel poolel. 2016. aasta teisel poolel hinnatõus siiski taastus ning kiireneb 2017. aastal oluliselt, mis hakkab märkimisväärselt kahandama elanike reaalsissetulekuid. Kuigi eratarbimise kasv on olnud majanduskasvuga võrreldes viimastel aastatel väga kiire, on selle kasvutempo jäänud siiski alla sissetulekute kasvule. 2016. aastal langes eratarbimise reaalkasv prognoosi kohaselt 3,3%-ni ja aeglustub 2017. aastal 2,7%-ni, langedes edaspidi veelgi.

Investeeringute mahu kahanemine on jätkunud viimased kaks aastat, kuid ettevõtete ja kodumajapidamiste toel pöördus see 2016. aastal kasvule.

Valitsemissektori investeeringud (peamiselt hooned, rajatised) olid 2016. aasta esimeses pooles selges languses. Erinevate planeeritavate ehitiste ja EL struktuuritoetuste rakendamise toel peaks valitsemissektori investeeringud pöörduma jõulisele kasvule 2017. aastal

Pärast 2015. aasta madalseisu ja ekspordi jalajälje vähenemist pöördus **kaupade ja teenuste eksport** 2016. aastal paraneva välisnõudluse mõjul 2,7%-le kasvule. Kasvu veab kaubaeksport, tuginedes mõne kaubagrupi (elektri- ja sideseadmed, puidutooted) väljaveomahtude suurenemisel. Ekspordi kasv kiireneb sarnases tempos välisnõudlusega, ulatudes 2017. aastal 3,5%-ni ning 2018. aastal 4,0%-ni.

¹ Rahandusministeeriumi 2016 suvine majandusprognoos

Impordi kasv kujunes 2016. aastal ekspordiga võrreldes tunduvalt kiiremaks, kuna viimased kaks aastat vähenenud investeerimisaktiivsus hakkab taastuma.

Tarbimahindade (THI) tõus jäi 2016. aastal välistegurite mõjul tagasihoidlikuks, ulatudes 0,2%-ni. 2017. aastal kiireneb THI kasv 2,9%-ni ning jääb samale tasemele ka 2018. aastal. Kui 2016. aasta esimesel poolel olid hinnalanguse taga energiatooted, siis alates 2016. a. suve lõpust on toimunud osade energiatoodete ning toidu kallinemine, tuues kaasa tarbijahindade tõusule pöördumise.

Hõive määr ehk töötavate inimeste suhe tööealistesse inimestesse on ajaloolisel kõrgtasemel (65,8% 2016. aastal), mis koos tööealise rahvastiku vähenemisega seab piirid töötavate inimeste arvu edasisele kasvule. Tööturu aktiivsuse kasvu tõttu püsis **tööpuudus** 2016. aastal 2015. aasta tasemel, ulatudes 2016. aasta kokkuvõttes 6,2%-ni. 2016. aasta juulist järk-järgult rakendunud töövõimereformiga kaasneb prognoosi kohaselt esmajärjekorras tööpuuduse suurenemine alates 2017. aastast 7-9%-ni.

Keskmise palga kasvutempo ei ole vaatamata majanduskasvu aeglustumisele oluliselt muutunud ning kasv püsis maksuameti andmetel 2016. aasta esimesel poolaastal 6% juures. Alates 2017 aastast pöördub palgakasv prognoosi kohaselt langusele, püsides järgnevatel aastatel 5,5% juures.

Maksulaekumiste tase püsib prognoosi järgi üldiselt hea vaatamata tagasihoidlikule majanduskasvule.

3. ÜLEVAADE VÄIKE-MAARJA VALLA 2017. AASTA EELARVEST

3.1. Olulisemad lähtekohad eelarve koostamisel

Väike-Maarja vald on tänu konservatiivsele eelarvepoliitikale ja finantsjuhtimisele majanduslikus mõttes heal ja stabiilsel tasemel. Kulude ja tulude täpne analüüs ning optimaalsus ja säästlikkus on taganud valla majandusliku toimetuleku ja vallale seadusega pandud ülesannete täitmise. Eelolevaks eelarveperioodiks ei planeerita suuri muutusi valla majanduslikus olukorras ning jätkatakse konservatiivse eelarvepoliitikaga. Samas ei jäeta vajalikke investeeringuid teostamata.

2017. aastaks planeeritud suuremad investeeringud on seotud esmatasandi tervisekeskuse, Väike-Maarja avaliku ruumi ja Triigi kaugküttevõrgu rekonstrueerimisprojekti kaasrahastamisega. Erinevates projektis osalemine on toonud võimaluse elukeskkonna seniseid kitsaskohti oluliselt parendada ning see võimaldab omavalitsuse enda vahendite veelgi tõhusamat kasutamist.

Väike-Maarja valla eelarve hõlmab järgmiste allasutuste tulusid ja kulusid:

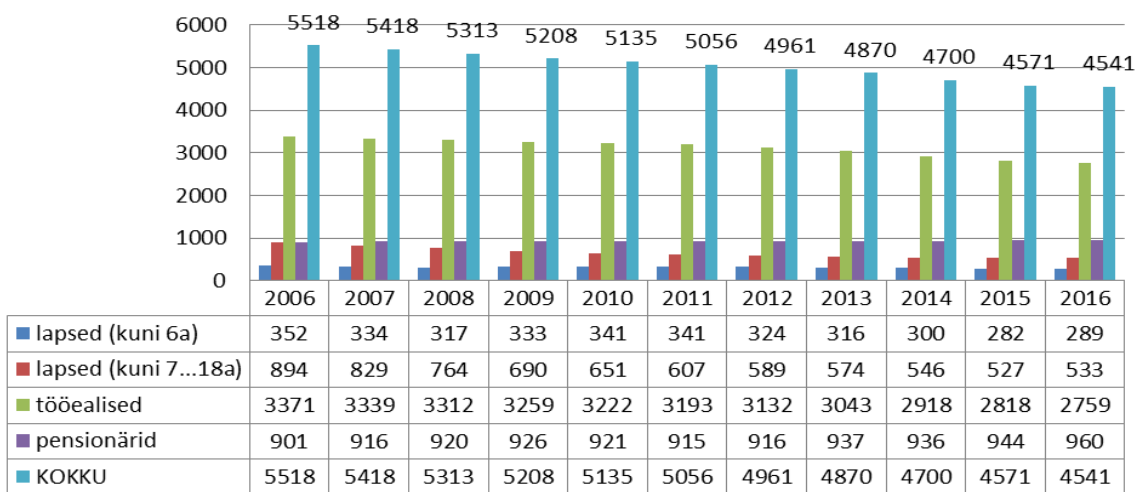
Väike-Maarja Vallavalitsus, Väike-Maarja Lasteaed, Väike-Maarja Gümnaasium, Kiltsi Põhikool, Simuna Kool, Väike-Maarja Õppekeskus, Väike-Maarja Muusikakool, Väike-Maarja Valla Noortekeskus, Väike-Maarja Valla Raamatukogu, Väike-Maarja Seltsimaja, Simuna Rahvamaja, Simuna Spordihoone, Väike-Maarja Spordikeskus, Väike-Maarja Hooldekodu, Väike-Maarja Muuseum.

Väike-Maarja vald koos oma 15 hallatava asutusega annab tööd umbes 280 inimesele (arvestades ligikaudu 237 täistöökohaga). Väike-Maarja valla konsolideerimisgruppi kuulub OÜ Pandivere Vesi, milles Väike-Maarja vallal on 100% osalus ja Väike-Maarja Tervisekeskus OÜ (asutatud 28.09.2016, osalus 100%).

Väike-Maarja valla **elanike arv** seisuga 01.01.2016 oli 4541, seisuga 01.01.2017 oli elanikke 4487 (rahvastikuregistri andmed). Elanike arv on vähenenud aasta jooksul 54 inimese võrra ehk 1,19% (2015 samal perioodil 30 inimese võrra). Seisuga 01.01.2017 on juurde tulnud 197 elanikku ja lahkunud 220 elanikku (ränne - 23 inimest). Sündis 41 ja suri 72 vallaelanikku (loomulik iive - 31 inimest).

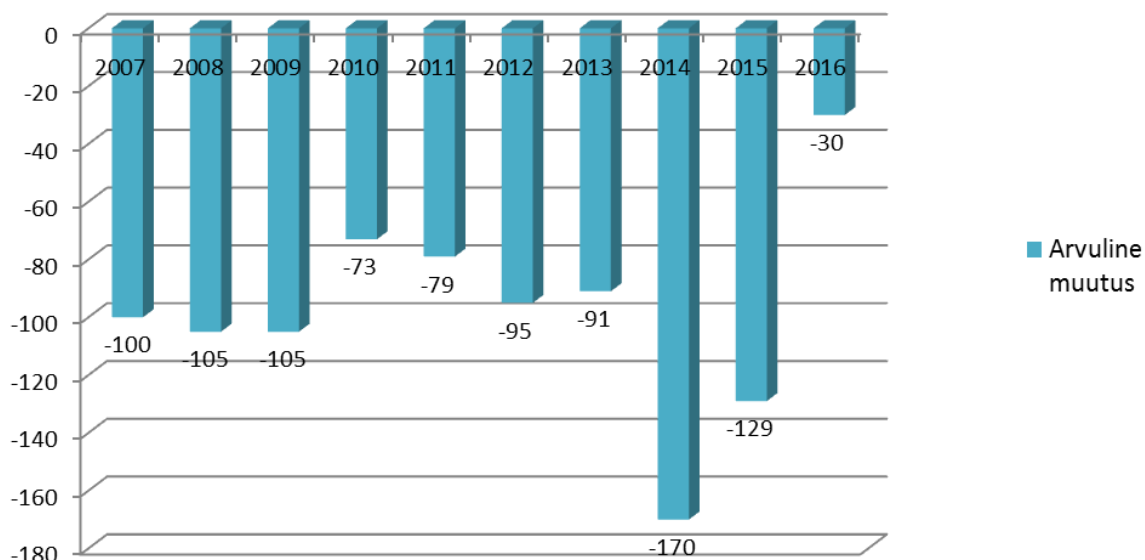
Pikemaajalist trendi iseloomustab rahvaarvu vähenemine ning võrreldes 2006. aastaga ka elanikkonna vanuselise osakaalu muutus pensioniealiste (osakaalu tõus 4,8%) ja 7-18 aasta (osakaalu langus 4,5%) vanuselises grupis. Õnneks on viimasel kolmel aastal püsinud elanikkonna erinevate vanusegruppide osakaalud suhteliselt stabiilsena (**vt. joonised 1 ja 2**).

Elanikkonna vanuseline jaotus ja rahvaarv

Joonis 1 Elanikkonna vanuseline jaotus ja rahvaarvu muutus 2006-2016.

Arvuline muutus

Joonis 2 Elanikkonna arvuline muutus aastatel 2007-2016 (01.01 seisuga)

Väike-Maarja valla eelarve lähtub erinevatest seadustest ja regulatsioonidest, millest olulisemad on:

- Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus;
- Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus;
- Väike-Maarja valla arengukava 2017-2020;
- Väike-Maarja valla eelarvestrateegia 2017-2020.

Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve eesmärgiks on tagada omavalitsuse strateegilistes dokumentides (arengukava, eelarvestrateegia) ettenähtud tegevuste rahastamise kaudu valla terviklik ja jätkusuutlik areng.

Reservfond ettenägematute kulutuste tegemiseks on planeeritud põhitegevuse kuluna ning reservfondi suunatakse vahendeid vähemalt 0,5% ulatuses põhitegevuse kuludest ehk 30 000 eurot. Eelarve koostamisel lähtub Vallavalitsus järgmistest põhimõtetest:

- tulumaksu eraldatakse kohalikule omavalitsusele 11,6% brutotulust

- tulude, kulude planeerimisel ja kohustuste võtmisel järgida konservatiivsuse printsiipi ning korraldada hallatavate asutuste tegevus erinevate teenuste osutamisel selliselt, et oleks tagatud eelarvehandite sihipärane, optimaalne ja säästlik kasutamine;
- üksikisiku tulumaksu laekumise kasvuks planeerida **3%** võrreldes 2016. aasta tegeliku laekumisega (keskvalitsus kavandab Eesti omavalitsustele laekuva tulumaksu tõusuks 4,6%); keskmise palga reaalkasvuks 2,8% ja nominaalkasvuks 5,5%)
- saadavad toetused tegevuskuludeks (sh. tasandus- ja toetusfond) on planeeritud eelarvesse vastavalt rahandusministeeriumi andmetele seisuga 11.01.2017. Õpetajate alampalgamäära kasvuks täistöökoormuse puhul on planeeritud alates 01.01.2017. a. 4,38% ehk 1000 eurot kalendrikuus ning alates 01.09.2017 5% ehk 1050 eurot kalendrikuus;
- hallatavate asutuste eelarvete koostajad lähtuvad 2017. aasta kulude prognoosimisel konkreetse tegevusala tööplaanidest ja -kavadest ning planeerivad vastavalt sellele tegevuseks vajalikud vahendid;
- tegevuskulude planeerimisel personalikulude kasvuks arvestada keskmiselt 3% võrreldes 2016. aasta eelarvega (va haridus, kus tuleb arvestada õpetajate alampalgamääraga) ning majandamiskulude osas lähtuda 2016. aasta eelarve tasemest.
- Omavalitsuse ülesannete täitmiseks kaasata maksimaalselt erinevaid kaasfinantseerimise võimalusi läbi projektide (PKT meede, EL struktuurivahendid, KIK, Eesti Kultuurkapital, siseriiklikud toetusmeetmed erinevatest rakendusüksustest jne) ja muude osaluste. Investeeringute, jooksva remondi ja muude tegevuskulude teostamiseks läbi erinevate toetusmeetmete on projektide omaosaluste summad prioriteetsed võrreldes teiste sarnaste kulutustega. Investeeringute kavandamiseks eelarves tuleb ära näidata investeeringu kogusumma ning toetuse ja omaosaluse maksumused.
- Jätkata võetud laenukohustuste täitmist muutmata olemasolevaid tagasimakseperioode, investeerimistegevuse rahastamiseks planeerida täiendavaid laenuvahendeid;
- tagada valla kodanike toimetulek läbi riikliku toimetulekutoetuse ja valla erinevate toetusmeetmete.

3.2. Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve

Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve maht kokku on 8 522 252 eurot.

Põhitegevuse tulude maht on 2017. aastal 5 892 203 eurot ning põhitegevuse kulud moodustavad 5 737 233 eurot. Põhivara soetuseks on kavandatud 2 632 019 eurot, millest 1 684 245 eurot kaetakse saadud toetustega.

Tabel 1 Väike-Maarja valla 2017. aasta eelarve

	2015 Eelarve täitmine	2016		2017 Eelarve projekt
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
PÕHITEGEVUSE TULUD	5 628 478	5 846 952	5 974 197	5 892 203
Maksutulud	2 563 033	2 634 243	2 689 933	2 761 724
Tulud kaupade ja teenuste müügist	689 770	688 250	749 461	741 420
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 334 177	2 472 438	2 492 564	2 319 597
Muud tulud	41 498	52 021	42 239	69 462
PÕHITEGEVUSE KULUD	5 005 564	5 630 120	5 371 793	5 737 233
Antavad toetused tegevuskuludeks	449 238	595 581	546 853	589 222
Muud tegevuskulud	4 556 326	5 034 539	4 824 940	5 148 011
INVESTEERIMISTEGEVUS	-560 937	-514 898	-511 052	-894 724
Põhivara müük (+)	24 045	50 000	9 100	62 800
Põhivara soetus (-)	-633 824	-931 574	-879 702	-2 632 019
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	55 477	376 426	363 892	1 684 245
Finantstulud (+)	39	250	34	250
Finantskulud (-)	-6 674	-10 000	-4 376	-10 000
FINANTSEERIMISTEGEVUS	-156 544	137 500	37 611	457 000
Kohustuste võtmine (+)	0	250 000	150 000	600 000
Kohustuste tasumine (-)	-156 544	-112 500	-112 389	-143 000
LIKVIIDSETE VARADE MUTUS	-94 567	-160 566	128 964	-282 754

4. PÕHITEGEVUSE TULUD

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse põhitegevuse tulude eelarveosasse maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused ja muud tegevustulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist, tulu põhivara, osaluste ning muude aktsiate ja osade müügist ning finantstulusid.

2017. aastaks planeeritud põhitegevuse tulud on 5 892 203 eurot, sh:

- maksutulud 2 761 724 eurot
- tulud kaupade ja teenuste müügist 741 420 eurot
- saadavad toetused tegevuskuludeks 2 319 597 eurot
- muud tegevustulud 69 462 eurot

Riigi poolt eraldatud tasandus- ja toetusfondi jaotus seisuga 18.01.2017 on toetusfond 1 488 864 eurot, mis koosneb toetusest haridusele 969 754 eurot, toetusest sotsiaalvaldkonnale 269 165 eurot ja kohalike teede hoiu toetusest 237 451 eurot. Tasandusfondi suurus on 484 734 eurot.

Kokkuvõtte tulugruppide lõikes on esitatud järgnevas tabelis:

Tabel 2 Põhitegevuse tulud 2015-2017

Tulu liik	Nimetus	2015 eelarve täitmine	2016		2017 Eelarve projekt	Muutus 2017 vs 2016 +/-	Muutus %
			Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12			
30	Maksutulud	2 563 033	2 634 243	2 689 933	2 761 724	71 791	2,7
3000	Füüsilise isiku tulumaks	2 308 003	2 377 243	2 430 800	2 503 724	72 924	3,0
3030	Maamaks	255 030	257 000	259 133	258 000	-1 133	-0,4
32	Tulud kaupade ja teenuste müügist	689 770	688 250	749 461	741 420	-8 041	-1,1
35	Saadavad toetused tegevuskuludeks, sh	2 334 177	2 472 438	2 492 564	2 319 597	-172 967	-6,9
35200	<i>tasandusfond (lg 1)</i>	395 882	460 800	460 800	484 734	23 934	5,2
35201	<i>toetusfond (lg 2)</i>	1 284 051	1 395 740	1 412 937	1 488 864	75 927	5,4
3500	<i>sihtotstarbelised jooksvateks kuludeks</i>	654 244	615 898	618 827	345 999	-272 828	-44,1
38	Muud tegevustulud	41 498	52 021	42 239	69 462	27 223	64,4
38251	Kaevandamisõiguse tasu	12 602	12 000	9 344	10 500	1 156	12,4
38254	Laekumine vee erikasutusest	9 403	9 500	8 716	9 500	784	9,0
3882	Saastetasu	775	500	359	500	141	39,3
388	Muud tulud	18 718	30 021	23 820	48 962	25 142	105,5
	Kokku	5 628 478	5 846 952	5 974 197	5 892 203	-81 994	-1,4

4.1. Maksutulud

Põhitegevuse tuludes on suurima osakaaluga maksutulud - füüsilise isiku tulumaks ja maamaks – mis moodustavad kokku 46,9% eelarve tuludest (kasv 2,7%).

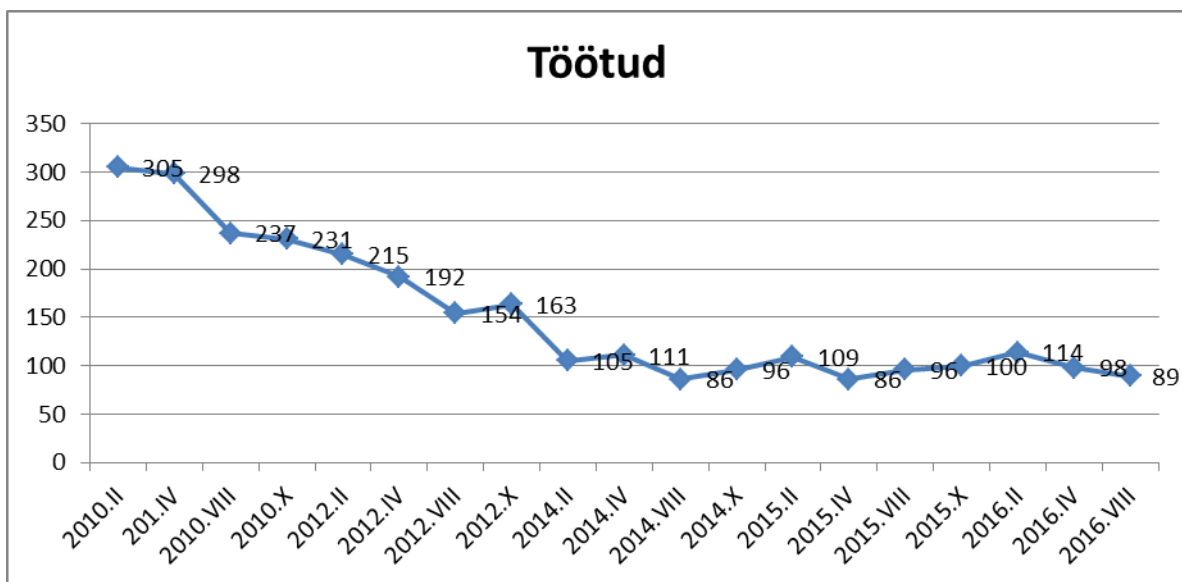
Üksikisiku tulumaks

Tulumaks moodustab suurima osa maksutuludest (90,7%) ning kogu põhitegevuse tuludest 42,6 % . Tulumaksu laekumine on kavandatud summas 2 503 724 eurot. Valla füüsilise isiku tulumaksu kasvuks on planeeritud 3% võrreldes 2016. aasta tegeliku laekumisega.

Füüsilise isiku tulumaksuga maksustatavast tulust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele 2017. aastal 11,6%. Maksumaksja elukohana kalendriaastal arvestatakse sama kalendriaasta 01. jaanuari seisuga registrisse kantud elukohta.

Füüsilise isiku tulumaksutuludele avaldab olulist mõju maksumaksjate arv, mis on planeeritud stabiilsena võrreldes 2016. aastaga.

Maksumaksjate arv on seotud Väike-Maarja rahvastikuregistrisse kantud tööealise elanikkonnaga kui ka töötute arvuga. Töötute osakaal rahvastikust oli 31.12.2016 seisuga 2,6%. Seoses osalise töökohtade hooajalisusega võib jooniselt 3 näha, et töötuid on vähem kevadisel perioodil ning rohkem talveperioodil (vt. joonis 3).

Joonis 3 Töötute arvu dünaamika 2010-2016 .aastatel

Tabel 3 Tulumaksu laekumine aastatel 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tulumaks	1 787 892	1 896 455	2 089 929	2 242 495	2 308 003	2 430 800
Kasv +/-	98 508	108 563	193 474	152 566	65 508	122 797
Kasv %	5,83%	6,07%	10,20%	7,30%	2,92%	5,32%

Maamaks

Maamaksu tõusu ei ole 2017. aasta eelarves planeeritud. Maamaksu laekumiseks on 2017. aastal prognoositud 258 000 eurot.

Väike-Maarja vallas on üldine maamaksumäär 2,3% maa maksustamishinnast ning põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksu määr on 1,6%. Maamaks laekub 100% valla eelarvesse.

4.2. Tulu kaupade ja teenuste müügist

Tulud kaupade ja teenuste müügist on planeeritud 741 420 eurot, moodustades 12,6% eelarve tuludest. Olulisem tululiigi laekumine on planeeritud sotsiaalasutuste majandustegevusest 310 500 eurot, sh Väike-Maarja Hooldekodu tegevusest 305 500 eurot ning elamu- ja konnaalmajanduse ning soojamajanduse tegevusest 138 400 eurot. Laekumised haridusasutuste majandustegevusest (kohatasud, toiduraha jms) moodustavad 246 200 eurot (sh muusikakooli tulu 33 000 eurot, Väike-Maarja Õppekeskuse omatulud 30 000 eurot, ning Väike-Maarja Gümnaasiumi omatulud 33 500 eurot). Lasteaia kohatasu on 20 eurot kuus, mis kehtib alates 01.03.2016. Toidupäeva maksumus on alates 01.03.2016. 1.70 eurot kuus. Kultuuri- ja spordiasutuste teenuste müügist saadavateks tuludeks on planeeritud 32 240 eurot.

4.3. Saadud toetused tegevuskuludeks

Saadavad toetused tegevuskuludeks on kokku 2 319 597 eurot, mis moodustab 39,4% eelarve tuludest.

64,7% tegevuskuludeks saadavatest toetustest moodustab Vabariigi Valitsuse poolt määratud toetusfondi suurus, mis on vastava eelnõu kohaselt 1 488 864 eurot. Eelarve eelnõus on riigi poolt

eraldatud toetusfondi jaotus 2017. aastaks (seisuga 18.01.2017) järgmine: 969 754 eurot üldharidustoetus (sh 874 618 eurot õpetajate ja koolide juhtimisega seotud tööjõukulud, 61 425 eurot koolilõuna toetus, 25 878 eurot õppekirjandus ja 7 833 eurot õpetajate koolituskulud) ning sotsiaalvaldkonda toetab keskvalitsus 269 165 euroga (sh 203 241 eurot riiklik toimetulekutoetus, 35 878 eurot vajaduspõhine peretoetus, 20 020 eurot erinevad sotsiaalteenused ning puuetega laste hooldajatoetus 7832 eurot).

4.4. Muud tegevustulud

Muud tegevustulud on summas 69 462 eurot ehk 1,2% eelarve tuludest (sh. kaevandamisõiguse tasu 10 500 eurot ja 9 500 vee erikasutustasu, saastetasu 500 eurot, projektide tagasimaksed 15 000 ning prognoositav käibemaksu tagasimaks 23 874 eurot seoses Triigi kaugkütte rekonstrueerimise projektiga, kuna valla kommunaal on käibemaksukohuslane).

5. PÕHITEGEVUSE KULUD

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse põhitegevuse kulude eelarveosasse antavad toetused ja muud tegevuskulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust ja finantskulusid.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestab kohaliku omavalitsuse ülesandeks korraldada vallas: sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, valla- või linnasisest ühistransporti, valla teede ja linnatänavate korrashoidu, koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses.

2017. aastaks planeeritud põhitegevuse kulud on 5 737 233 eurot. Põhitegevuse kulud suurenevad võrreldes 2016. aastaga 6,8%.

Tabel 4 Põhitegevuse kulud 2015-2017

	2015 eelarve täitmine	2016		2017 eelarve	Muutus (+/-)	Muutus (%)
		eelarve	täitmine seisuga 31.12			
Antavad toetused tegevuskuludeks	449 238	595 581	546 853	589 222	42 369	7,7
Muud tegevuskulud	4 556 326	5 034 539	4 824 940	5 148 011	323 071	6,7
Kokku	5 005 564	5 630 120	5 371 793	5 737 233	365 440	6,8

5.1. Põhitegevuse kulud kulu liikide järgi

2017. aasta põhitegevuse kulud jaotuvad:

1. Antavad toetused tegevuskuludeks 589 222 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 2017. aasta eelarves 10,3%
2. muudeks tegevuskuludeks 5 148 011 eurot (89,7%), sh:
 - personalikulud 3 292 072 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 57,3%;
 - majandamiskulud 1 819 739 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 31,7%
 - muud kulud 36 200 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,63%.

Personalikulud

2017. aasta palgafondi määramisel lähtuti personalikulude planeerimisel võrreldes 2016. aastaga kasvaks keskmiselt 3%. Personalikulude suurenemisel on arvestatud täiendav palgakulu õpetajate alampalga ja kvalifikatsiooni tõstmisel, samuti lisatasud täiendavate töökohustuste täitmise ja ületunnitöö eest. Personalikulud suurendab ka ametiühingute ja tööandjate kokkulepe tösta alampalka 430 eurolt 470 euroni ehk 9,3%.

Personalikulude (3 292 072 eurot) jaotus on toodud alljärgnevalt:

- töötasud 2 458 755 eurot ehk 74,7% personalikuludest;
- personaliga seotud maksud (33,8% palgafondist), s.o 832 846 eurot ehk 25,3% personalikuludest;
- erisoodustused (õppelaenude tagasimaksud) koos maksetega 760 eurot ehk 0,02% personalikuludest.

Majandamiskulud

2017. aasta eelarves on arvestatud, et olulisemad erinevate majanduskulude ühikuhinnad on stabiilsed. Koolituskulude, õppevahendite soetamise, ürituste korraldamise jm kulude kavandamisel on kõikide hallatavate asutuste puhul lähtutud samadest alustest.

Muud kulud

Muude kulud on summas 36 200 eurot, sh reservfond 30 000 eurot.

5.2. Põhitegevuse kulud valdkondade järgi

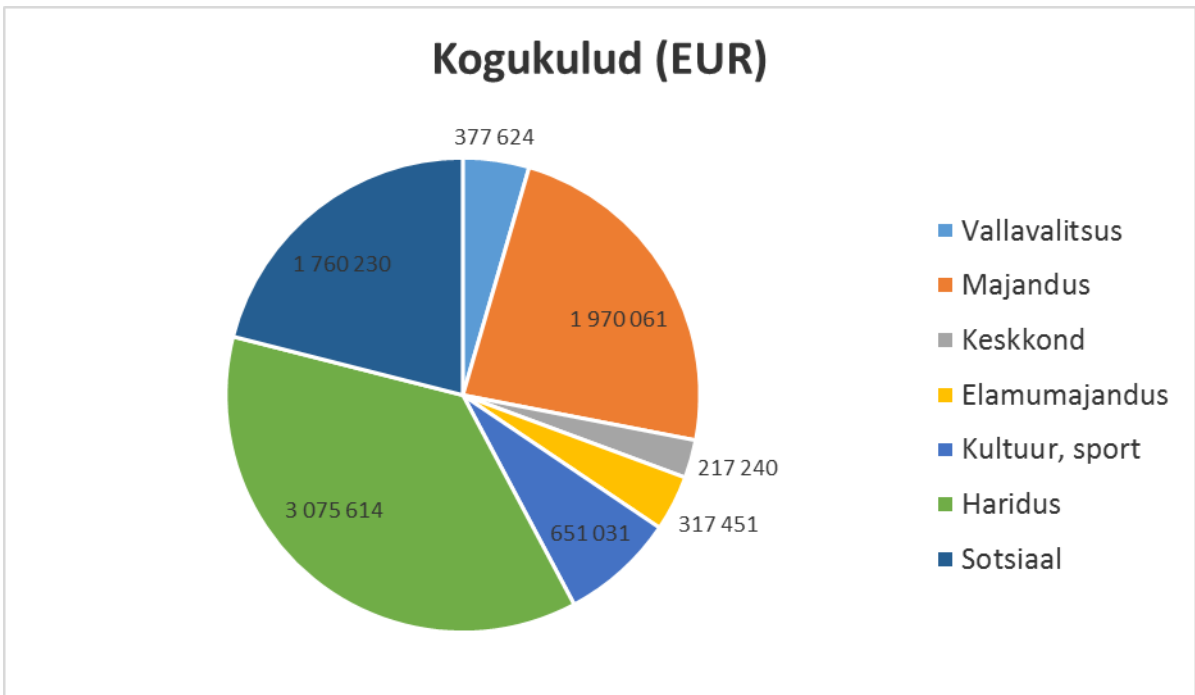
Põhitegevuse kulud jaotuvad seitsme erineva valdkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu järgi kaheks: majandamis- ja personalikulud.

Põhitegevuse kuludest kõige suurema osa moodustavad hariduse tegevuskulud 53,3%.

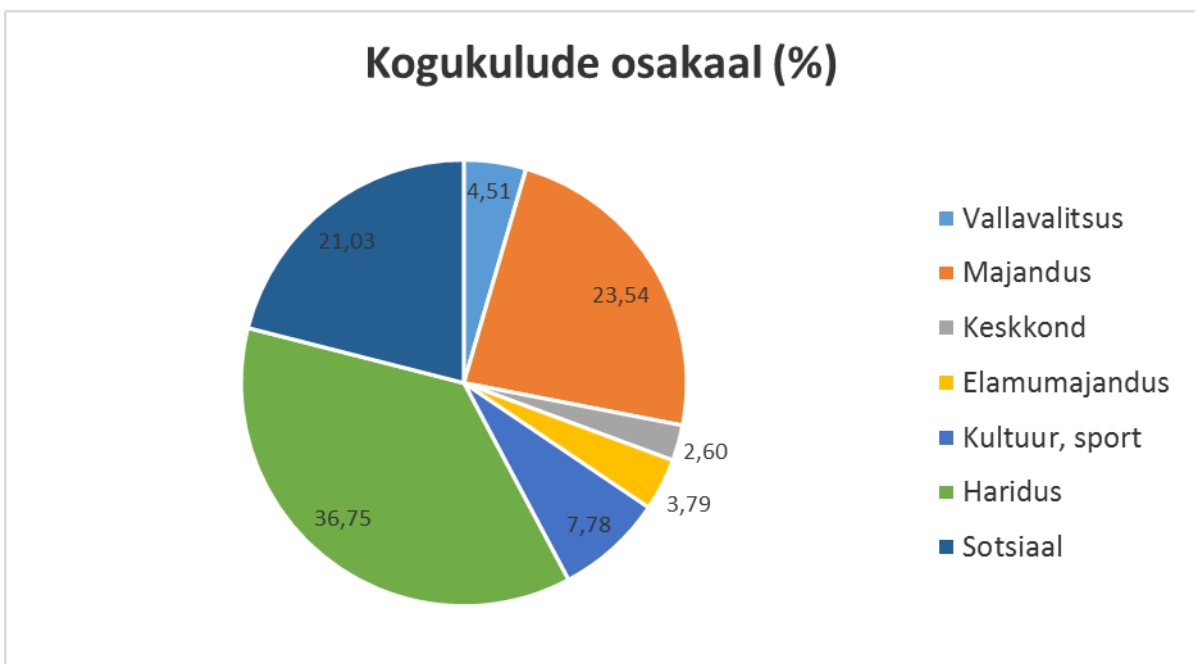
2017. aasta tegevuskulud tegevusala gruppide järgi on esitatud tabelis 4 ning põhitegevuse kulude osakaalusid kogukuludest kirjeldab joonis 7.

Tabel 5 Tegevuskulud valdkondade järgi aastatel 2015-2017

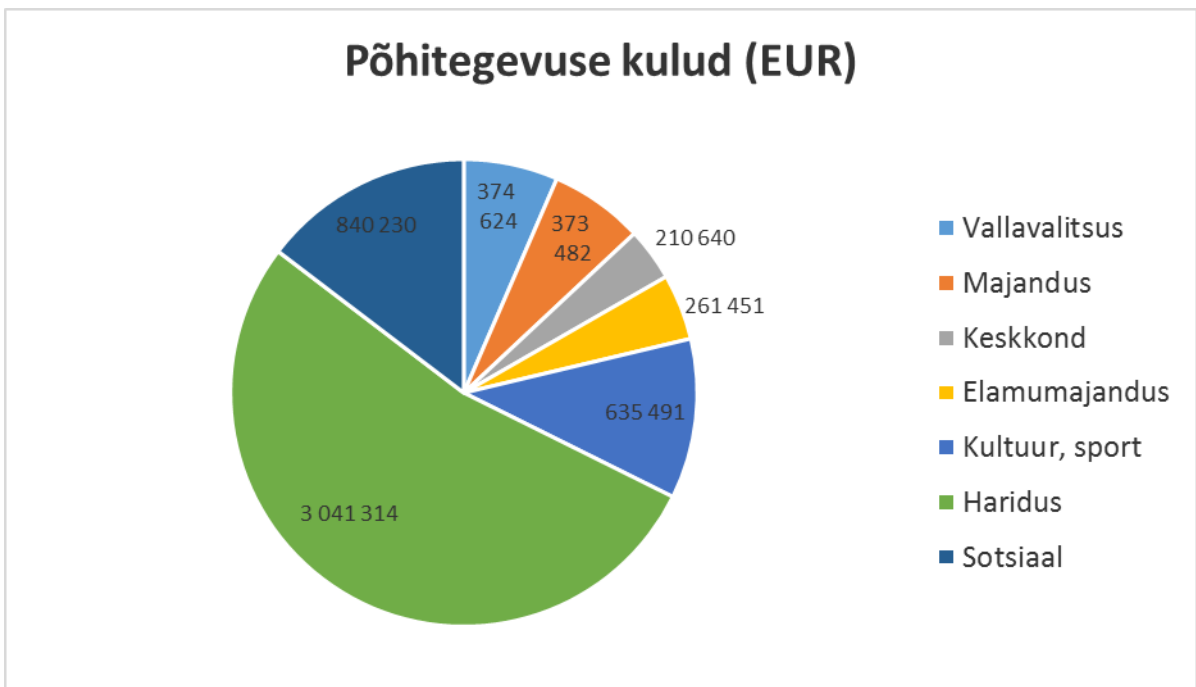
	2015 eelarve täitmine	2016		2017	
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	Eelarve	Muutus %
01 Üldised valitsussektori kulud	277 960	318 479	306 450	377 624	23,2
04 Majandus	733 803	1 054 361	1 044 228	1 970 061	88,7
05 Keskkonnakaitse	119 392	158 257	135 776	217 240	60,0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	252 055	261 400	260 618	317 451	21,8
08 vaba aeg, kultuur	673 892	787 174	741 322	651 031	-12,2
09 Haridus	2 858 222	3 112 469	2 981 647	3 075 614	3,2
10 Sotsiaalhoolekanne	724 482	866 205	778 948	1 760 230	126,0
Kokku	5 639 806	6 558 345	6 248 988	8 369 252	33,9

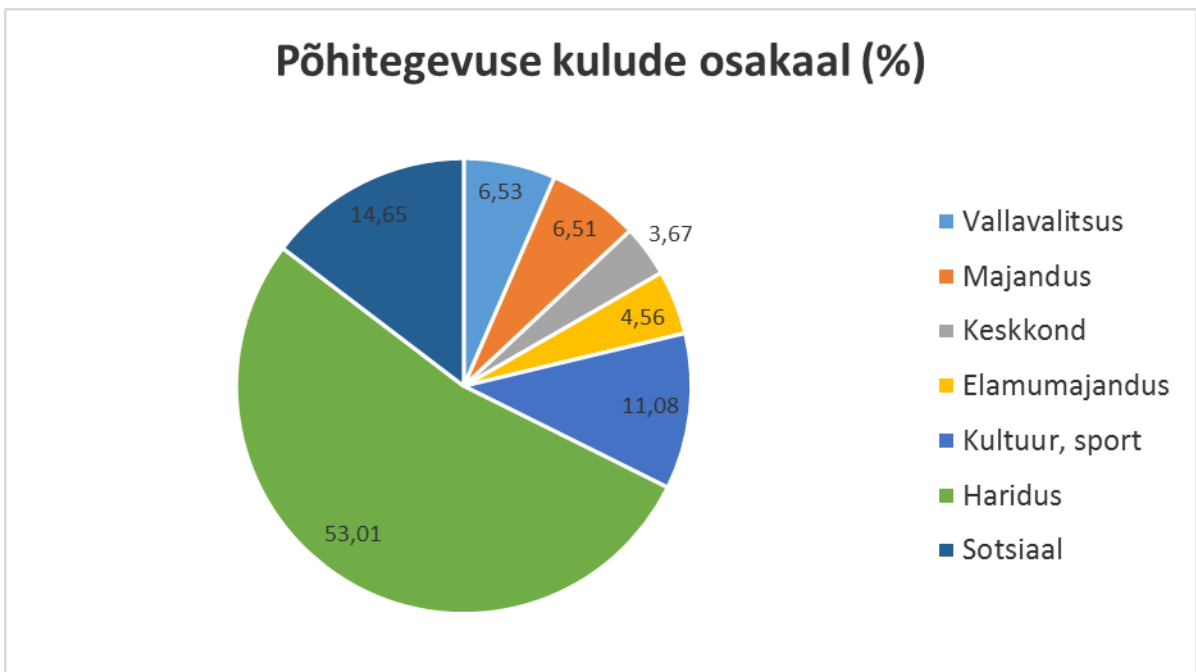
Joonis 4 Kogukulud valdkondade lõikes 2017. aastal (eurodes)

Joonis 5 Kogukulud valdkondade lõikes 2017. aastal osakaaluna

Joonis 6 Põhitegevuse kulud (ilma investeeringuteta) valdkondade lõikes 2017. aastal (eurodes)

Joonis 7 Põhitegevuse kulud valdkondade lõikes 2017. aastal osakaal (ilma investeeringuteta)

5.3. Üldised valitsemissektori teenused

Kulude eelarve kokku on 377 624 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2016. aastaga 23,2%.

Valdkonna põhitegevuse kulud kokku on 374 624 eurot, mis moodustavad valla põhitegevuse kuludest 6,5%. Personalikulud on 220 414 eurot, osakaal valdkonna põhitegevuse kuludest 58,8% ning kogu vallavalitsuse personalikuludest 6,7%. Majandamiskulud on 97 030 eurot, osakaal valdkonna kuludest 25,7%.

Vallavolikogu kulud 40 110 eurot koosnevad põhiliselt liikmetele makstavatest tasudest ja maksudest.

Vallavalitsuse kulud on 225 283 eurot, millest personalikulud moodustavad 70,1% ja majandamiskulud 29,6%. Reservfondi suuruseks on planeeritud 30 000 eurot. Erinevates liitudes, ühendustes ja seltsides osalemistasud ja liikmemaksud kokku on 26 400 eurot.

5.4. Majandus

Kulude eelarve kokku on 1 970 061 eurot.

Majandusvaldkonna planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 373 482 eurot, mis moodustavad valla põhitegevuse kulude eelarvest 6,5%. Personalikulud moodustavad majandusvaldkonna põhitegevuse kuludest 43,2% ning kogu omavalitsuse personalikuludest 4,9%.

NB! Seoses raamatupidamise üldeeskirja muudatusega kajastatakse alates 01.01.2017 seni „Maanteetranspordi“ 04510 all olnud aastaringne teede ja tänavate, väljakute puhastus (suvine tolmutõrje, talvine lumetõrje jm), olmeprügi, jäätmete kogumine ja transport uue tegevusala 05101 „Avalike alade puhastus“ all. Seoses sellega väheneb valdkonna 04 Majandus eelarve 64 500 euro võrra ja sama summa võrra suureneb valdkonna 05 Keskkonnakaitse eelarve. **Muudatus on sisse viidud eelarve II lugemiseks.**

Investeeringuteks on planeeritud 1 596 579 eurot, osakaal valdkonna kogukuludest 81%.

Triigi kaugkütte rekonstrueerimiseks on planeeritud 143 244 eurot (sh omaosalus 83 559 eurot), avaliku ruumi väljaehitamiseks 1 200 835 eurot (sh omaosalus 265 125 eurot ja toetus 935 710 eurot), Lurichi monumendi rajamiseks 60 000 eurot (sh omaosalus 50 000 eurot) ning Simunasse multifunktsionaalse mänguväljaku rajamiseks 22 500 eurot (sh omaosalus 2500 eurot).

Valla teede ja tänavate investeeringutena on plaanis 100 000 eurot kasutada aleviku arendamise projektis teedele ja tänavatele ning 150 000 eurot on planeeritud valla teedele ja tänavatele vastavalt 2017. aasta kevadel korrigeeritavale teehoiukavale.

Katlamajade kulud kokku on 240 140 eurot. Valdkonna kulude hulgas kajastatakse ka antavad ettevõtlustoetused kokku 6000 eurot. Mittetulundussektori ja kodanikualgatuse toetusteks on planeeritud kokku 36 689 eurot.

5.5. Keskkonnakaitse

Kulude eelarve kokku on 217 240 eurot.

Keskkonnakaitsevaldkonna planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 210 640 eurot, mis moodustavad valla põhitegevuse kulude eelarvest 3,7%. Personalikulud moodustavad keskkonnavaldkonna tegevuskuludest 23,5% ning kogu omavalitsuse personalikuludest 1,5%.

Kuludest 36 500 eurot on planeeritud eraldisteks (hajaasustuse programmi raames saadav toetus 15 000+jääk 6500 + omaosalus 15 000 eurot).

NB! Seoses raamatupidamise üldeeskirja muudatusega kajastatakse alates 01.01.2017 seni „Maanteetranspordi“ 04510 all olnud aastaringne teede ja tänavate, väljakute puhastus (suvine tolmutõrje, talvine lumetõrje jm), olmeprügi, jäätmete kogumine ja transport uue tegevusala 05101

„Avalike alade puhastus“ all. Seoses sellega suureneb valdkonna 05 Keskkonnakaitse eelarve 64 500 euro võrra ja sama summa võrra väheneb valdkonna 04 Majandus eelarve. **Muudatus on eelarvesse sisse viidud II lugemiseks.**

Investeeringutegevuseks on planeeritud 6600 eurot Varangu õpperaja korrastamiseks.

5.6. Elamu- ja kommunaalmajandus

Kulude eelarve kokku on 317 451 eurot.

Elamu- ja kommunaalmajandusvaldkonna planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 261 451 eurot, mis moodustavad valla põhitegevuse kulude eelarvest 4,6%. Personalikulud moodustavad elamu- ja kommunaalmajandusvaldkonna tegevuskuludest 48,1 % ning kogu omavalitsuse personalikuludest 3,8%.

Valdkonna kulud moodustuvad elamu- ja kommunaalmajanduse arendamise ja haldamise ning tänavavalgustuse, saunade ja kalmistute ülevalpidamise kuludest. **Investeeringutegevuseks** on planeeritud kokku 56 000 eurot tänavavalgustuse rekonstrueerimiseks Väike-Maarja - Ebavere kergliiklusteel.

5.7. Vaba aeg, kultuur

Kulude eelarve kokku on 651 031 eurot.

Kultuuri- ja spordivaldkonna planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 635 491 eurot, mis moodustavad valla põhitegevuse kulude eelarvest 11,1%. Personalikulud moodustavad kultuuri- ja spordivaldkonna tegevuskuludest 49,3% ning kogu omavalitsuse personalikuludest 9,5%.

Investeeringutegevuseks on planeeritud 15 540 eurot, millest 8740 eurot on Triigi spordihoone automaatne tulekahjusignalisatsiooni süsteem (ATS) ja 5000 eurot Simuna rahvamaja renoveerimiseks.

NB! Seoses riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusega arvestatakse alates 01.01.2017 Laste muusika- ja kunstikooli kulusid valdkonna 09 Haridus all tegevusala koodiga 09510 „Noorte huviharidus ja huvitegevus“. Kultuurivaldkonna eelarve väheneb seetõttu 113 817 euro võrra ja haridusvaldkonna oma suureneb sama summa võrra. **Muudatus on eelarvesse sisse viidud II lugemiseks.**

5.8. Haridus

Hariduskulude eelarve kokku on 3 075 614 eurot.

Haridusvaldkonna planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 3 041 314 eurot, mis moodustavad omavalitsuse põhitegevuse kulude eelarvest 53%. Personalikulud moodustavad hariduse tegevuskuludest 70% ning kogu omavalitsuse personalikuludest 64,7%.

Valdkonna **investeeringute** summaks on 34 300 euro. IT vahenditele on planeeritud 24 300 (süle- ja lauaarvutid ning tahvelarvutid) Väike-Maarja Õppekeskusele on planeeritud 10 000 eurot autoremondi lukksepa eriala arendamiseks.

Õpetajate personalikulu arvestamisel on eelarvesse planeeritud alates 01.01.2017 palgatõus 4,38% ja alates 01.09.2017 kasv 5%. Lähtutud on riigi poolt kehtestatud täiskoormusega töötava õpetaja palga alammäärast alates 01.01.2017 1000 eurot ja täiendavalt alates 01.09.2017 1050 eurot.

Lasteaia õpetajate palgatõusuks on planeeritud keskmiselt 7%.

Üldhariduskoolide pidamiseks saadud toetus on omavalitsuse- ja õpilasepõhine (pearaha).

Väike-Maarja Gümnaasiumi planeeritavad tegevuskulud ilma investeeringuteta on 921 709 eurot, mis moodustab haridusvaldkonna põhitegevuse kuludest 30,3%. Õppeaastal 2016/17 on õpilaste arv kokku 311, sh põhikoolis 264 õpilast ja gümnaasiumis 47 õpilast.

Õpilaskodus on 16 kohta. Tegevuskuludeks on planeeritud 61 843 eurot, mis on 2,0% valdkonna tegevuskuludest. Riigi eraldi kulude katteks on 36 000 eurot, õpilaskodu planeeritavad omatulud 3 200 eurot. Väike-Maarja vald katab puudujäävad kulud ning teised vallad katavad proportsionaalselt õpilaskodus elavate õpilastega seotud kulud.

Väike-Maarja Õppekeskuse tegevuskulud ilma investeeringuteta on 535 640 eurot (sh kulud koolitoidule on 52 307 eurot), mis moodustavad valdkonna tegevuskuludest 17,6%. Planeeritud omatulud on 30 000 eurot. Riigi toetus tegevuskuludeks on planeeritud 280 308 eurot ehk 52,3% tegevuskuludest. 2016/17 õppeaasta õpilaste arv on 84.

Kiltsi Põhikooli tegevuskuludeks on planeeritud 287 521 eurot, mis on 9,5% valdkonna tegevuskuludest. Kiltsis õpib 66 õpilast.

Simuna Kooli (sh lasteaed) tegevuskuludeks on planeeritud 389 385 eurot (sh lasteaed 49 596 eurot), mis on 12,8% valdkonna tegevuskuludest. Põhikooli kulud moodustavad keskmiselt 2/3 ja lasteaia kulud 1/3 kogukuludest. Põhikoolis õpib 77 õpilast ja lasteaias käib 46 last.

Väike-Maarja Lasteaias on 8 rühma, lapsi kokku 138, sellest 20 Kiltsi rühmas. Lasteaia planeeritud kulud kokku on 398 976 eurot, mis on 13,1% valdkonna tegevuskuludest.

NB! Noorte huvihariduseks ja huvitegevuseks 09510 (endine Laste muusika- ja kunstikool tegevusala kood 08105) on planeeritud 113 817 eurot. Alates 01.01.2017 kajastatakse seoses riigi raamatupidamise üldeeskirja muudatusega laste muusika- ja kunstikooli kulud haridusvaldkonna (09) all tegevusala koodiga 09510 „Noorte huviharidus ja huvitegevus“.

Seetõttu suureneb haridusvaldkonna eelarve 113 817 euro võrra ja väheneb kultuurivaldkonna eelarve sama summa võrra. **Muudatus on eelarvesse sisse viidud II lugemiseks.**

Õpilasveo eriliinid valla toetus õpilasliinidel teenust pakkuvatele transpordifirmadele on 94 000 eurot.

Õpilaskohad Väike-Maarja valla sissekirjutusega, kuid väljaspool valda õppivate laste õpilaskoha maksumuse kulude katteks on planeeritud 30 000 eurot ja teiste valdade lasteaias käivate laste kohamaksumuse katteks 4 000 eurot.

Koolitoidule on üldhariduse riiklikust toetusfondist eraldatud 61 425 eurot. Sarnaselt eelmise aastaga saavad alates 1. jaanuarist kõik üldhariduskoolide õpilased (sh. gümnaasiumi õpilased) tasuta koolilõunat eelarveaasta lõpuni, sõltumata rahvastikuregistrijärgsest elukohast ning ka soovi korral hommikuputru.

Haridusosakonna halduskulud koos eraldistega on summas 28 325 eurot.

5.9. Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalhoolekande kulude eelarve kokku on 1 760 230 eurot. Sotsiaalvaldkonna põhitegevuse kulud 840 230 eurot moodustavad omavalitsuse põhitegevuse kuludest 14,7%. Personalikulud moodustavad valdkonna põhitegevuse kuludest 35% ja valla personalikuludest 8,9%.

Valdkonna **investeering** summas 920 000 eurot on planeeritud Väike-Maarja esmatasandi Tervisekeskuse rajamiseks.

Eelarvesse on planeeritud matusetootuse tõus 100 eurolt 150 eurole. Eakate juubelitoetusteks on planeeritud 25 eurot ning paljulapseliste ja puuetega laste perede kinkekaardi maksumuseks 40 eurot.

Väike-Maarja Hooldekodu tegevuskulud on summas 340 885 eurot, mis moodustavad 40,6% valdkonna põhitegevuse kuludest. Eraldistest suurima osa moodustab riiklik toimetulekutoetus 58%.

6. INVESTEERMISTEGEVUS

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, osaluste soetus ja müük, muude aktsiate ja osaluste soetus ja müük, antavad ning tagasilaekuvad laenud, finantskulud ja -tulud.

Tulude ja kulude eraldamiseks on kasutatud järgnevaid märke:

- sissetulekud plussmärgiga
- väljaminekud miinusmärgiga

2017. aasta eelarvesse on planeeritud põhivara müük summas 62 800 eurot ja soetus summas 2 632 019 eurot, põhivara soetuseks saadavad sihtfinantseeringud on 1 684 245 eurot ning finantskulud 10 000 eurot.

2017. aastal teostatavad investeeringud, mis ületavad 50 000 euro piiri:

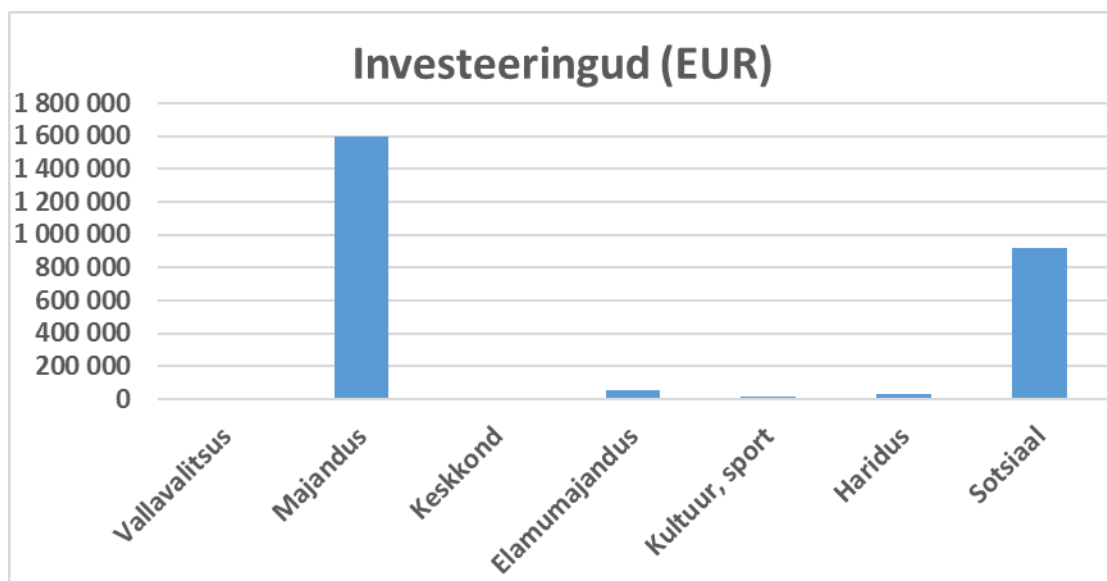
- Väike-Maarja esmatasandi tervisekeskuse rajamine 920 000 eurot - eelarvesse on planeeritud omaosaluse summa 290 000 eurot ning võimalik saadav sihtfinantseering on 630 000 eurot
- Väike-Maarja aleviku avaliku ruumi väljaarendamiseks on eelarvesse planeeritud 1 200 835 eurot, sh omaosaluse summa 265 125 eurot ning sihtfinantseering 935 710 eurot
- Väike-Maarja valla teede ja tänavate investeeringuks planeeritud 150 000 eurot;
- Triigi kaugkütte rekonstrueerimiseks on eelarvesse planeeritud 143 244 eurot, sh omaosaluse summa 83 559 eurot ning sihtfinantseering on 59 685 eurot
- Väike-Maarja valla tänavavalgustuse rekonstrueerimiseks on planeeritud 56 000 eurot, sh omaosalus 38 150 eurot ja toetus 17 850 eurot
- Lurichi monumendi rajamiseks on eelarvesse planeeritud 60 000, sh omaosalusena 50 000 eurot ja sihtfinantseerimine 10 000 eurot.

Valla arengukavast ja allasutuste juhtide ettepanekutest lähtudes on 2017. aasta kogu investeeringute kava alljärgnev:

Tabel 6 Investeermistegevus 2017

Objekti/ projekti nimetus	kokku	omaosalus	toetus
Tervisekeskuse projekteerimine ja ehitamine	920 000	290 000	630 000
Väike-Maarja avaliku ruumi väljaarendamine	1 200 835	265 125	935 710
Valla teede ja tänavate rekonstrueerimine	150 000	150 000	0
Lurichi monument	60 000	50 000	10 000
Triigi kaugkütte rekonstrueerimine	143 244	83 559	59 685
Tänavavalgustuse rekonstrueerimine	56 000	38 150	17 850
Varangu õpperaja korrastamine	6 600	600	6 000
Triigi Spordihoone automaatne tulekahjusignalisatsiooni süsteem (ATS)	8 740	8 740	
Simuna rahvamaja renoveerimine	5 000	0	5 000
Õppekeskus kaudsed kulud (autorem. lukksepa eriala arendamine)	10 000	10 000	
Multifunktsionaalne mänguväljak Simuna kooli juurde	22 500	2 500	20 000
Väike-Maarja -Triigi kergliiklustee projekt	20 000	20 000	
IT-vahendid (Informaatika 01-3000, kultuur, sport 08 2400, haridus 09 23 700)	29 100	29 100	
KOKKU	2 632 019	947 774	1 684 245
Eelarve projektis kajastatud investeeringutena	2 632 019	947 774	1 684 245

Investeeringustegevus valdkondade lõikes on kajastatud alljärgneval joonisel:

Joonis 8 Investeeringustegevus valdkondade lõikes

7. FINANTSEERIMISTEGEVUS

Finantseerimistegevus näidatakse laenude võtmine, kapitalirendi kohustuste võtmine, võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi kohustuste täitmine.

Valla laenukohustused kokku seisuga 31.12.2016 on 625 019 eurot, 2017. aasta laenude tagasimaksete kohustus on 143 000 eurot.

Tabel 7 Finantseerimistegevus 2015-2017

	2015 eelarve täitmine	2016		2017 eelarve projekt
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Laenude võtmine	0	500 000	150 000	600 000
Laenude tagasimaksmine	-156 544	-112 500	-112 389	-143 000
Finantseerimistegevus kokku	-156 544	387 500	37 611	457 000

Tabel 8 Laenujääkide tabel

Laen	Laenud 2017	Laenud 2018	Laenud 2019	Laenud 2020	Laenud 2021	Laenud 2022	Kokku seisuga 31.12.2016
Laenuleping nr 2006015611 SEB AS lõpeb 1.07.2021	90 982,08	90 982,08	90 982,08	90 982,08	53 072,77	0,00	417 001,09
Laenuleping 2011015586 SEB AS 27.06.2012-03.08.2019	21 613,81	21 783,83	14 619,78	0,00	0,00	0,00	58 017,42
Laenuleping 2016015433 SEB AS 24.08.2016-17.01.2022	29 022,99	29 255,21	29 500,28	29 737,73	29 979,92	2 503,87	150 000,00
Laenud kokku	141 618,88	142 021,12	135 102,14	120 719,81	83 052,69	2 503,87	625 018,51

8. LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

2017. aasta planeeritud väljaminekud ületavad sissetulekuid summas 306 765 eurot. Puudujääk on kavas katta finantsvahendite vaba jäägi arvel. Kassajääk seisuga 01.01.2017 on 328 638 eurot ning planeeritud kassajäägiks 31.12.2017 seisuga on 28 074 eurot.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele planeeritakse likviidsete varade muutuse eelarveosasse raha ja pangakontode, rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute, soetatud võlakirjade saldode muutused.

Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse vastavalt kas plussiga või miinusega. Likviidsete varade muutus on toodud alljärgnevas tabelis:

Tabel 9 Likviidsete varade muutus

	2015 eelarve täitmine	2016		2017 eelarve projekt
		Eelarve	Eelarve täitmine	
Raha jääk aasta algul	275 954	179 809	179 809	328 638
Raha jäägi muutus	-96 145	-159 018	148 829	-282 754
Raha jääk aasta lõpul	179 809	20 791	328 638	45 884